

Landshypotek Bank

Landshypotek Banks Lantbrukspanel 2/2018

– Upplevelsen av torkan

Lantbrukspanelen 2/2018

Landshypotek Bank har satt samman en panel med större, drivna och engagerade företagare inom de gröna näringarna.

Som jord- och skogsbrukarnas bank har vi på nära håll upplevt att det finns en bristande kunskap hos allmänheten, politiker och många andra berörda om det svenska lantbruket idag. Ökad kunskap ger ökad medvetenhet, något som är viktigt för branschens framtid och utveckling.

Vi är övertygade om att de som driver företag inom de gröna näringarna kan bidra med både kunskap och en rättvisande bild av det svenska lantbruket. Med panelen har vi kunnat ta tempen i olika frågor som rör branschen och hur det är att vara företagare inom de gröna näringarna.

Materialet är inte och gör inte anspråk på att vara statistiskt säkerställt, men med ett urval av landets främsta lantbruksföretagare som svarande ger panelen en god bild av känslan och uppfattningen hos landets bärande lantbrukare. Även då materialet ej är statistiskt säkerställt har vi valt att ange resultatet i procentsiffror för att ge läsaren en så bra bild som möjligt när det kommer till relation och storleksordning.

Det svenska lantbruket och svensk livsmedelsförsörjning står inför en rad utmaningar och möjligheter både på kort och lång sikt. Frågor om äganderätt, självförsörjning i tider av oro samt omställningen till ett mer hållbart lantbruk i Sverige och resten världen är frågor som diskuteras allt mer.

I den andra omgången av Landshypotek Banks Lantbrukspanel svarar svenska lantbrukare på årets största händelse inom näringen – torkan. Få förskonades från sommarens torka – djurproducenter, spannmålsodlare och skogsbrukare, alla drabbades. I rapporten kommer du få ta del av hur lantbrukspanelens medlemmar kände under torkan men också vad de gjort för att ta sig ur den och hur de ser på framtiden.

”Det har varit och är fortfarande tufft för många. Vi har tillsammans med andra inom de gröna näringarna följt konsekvenserna noga och haft en ökad dialog med våra kunder. Men torkan bekräftar också den innovationskraft som finns inom lantbruket. Att gå samman och inte stå ensam och att hitta nya lösningar visar på den styrka som finns hos våra svenska lantbrukare”, säger Per Lindblad, vd Landshypotek Bank.

Slutsatser Lantbrukspanelen 2/2018

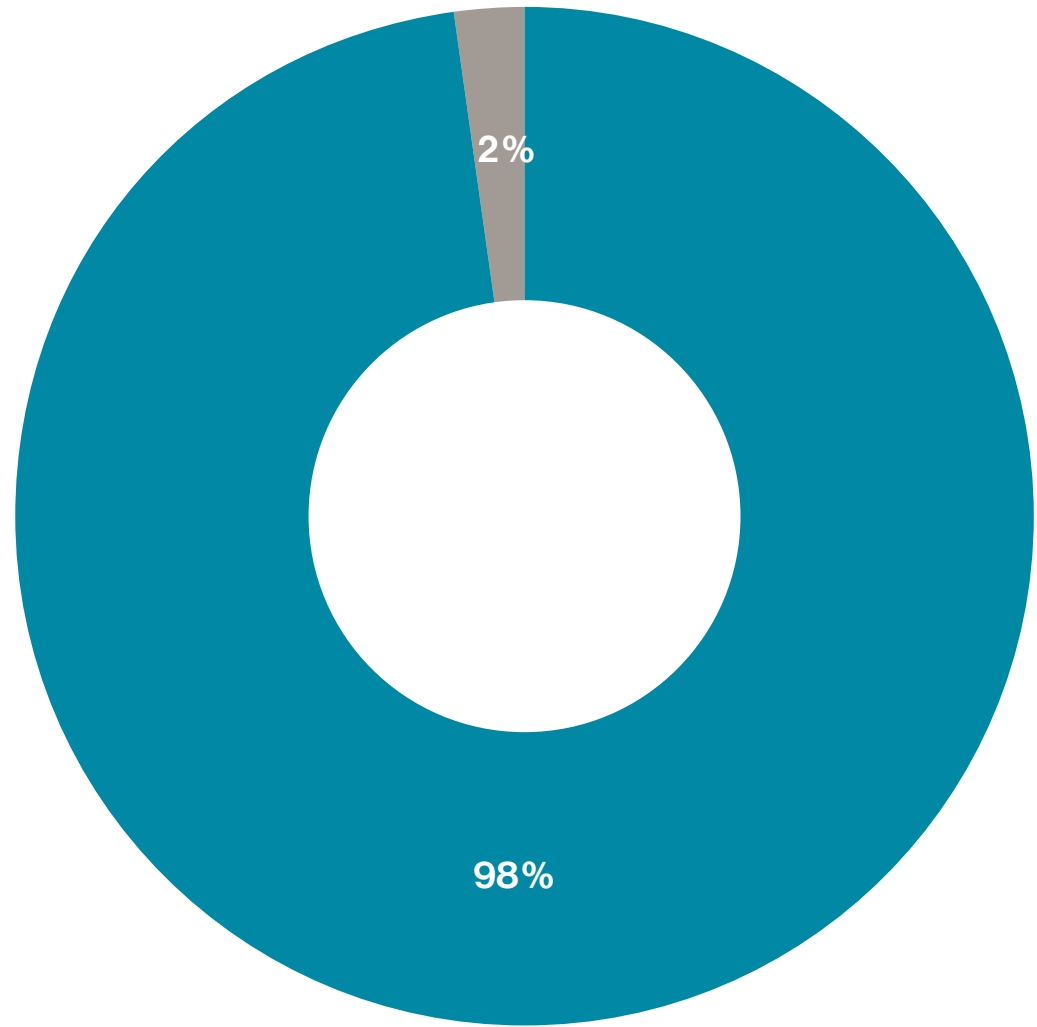
Lantbrukspanelen med fokus på sommarens torka visar på flera intressanta mönster.

- Den svåra situationen med sommarens torka har fått lantbrukarna att söka stöd hos varandra. Cirka tre av fyra uppger att samarbetet med andra lantbrukare har ökat till följd av torkan. Endast en liten del av panelen har upplevt sig ensam i samband med torkan, mindre än 10 %.
- En klar majoritet (8 av 10) av paneldeltagarna uppfattar att allmänheten har tagit torkan på allvar och omkring hälften uppger att samarbetet med allmänheten har ökat till följd av torkan. Även om lantbruksföretagarna är positiva till engagemanget från allmänheten så efterfrågar man och ser ett behov av att allmänheten får mer kunskap.
- Majoriteten paneldeltagarna (8 av 10) tror att torkan kommer att få betydande konsekvenser för branschen, till exempel färre investeringar, nedskärningar och att många kommer lägga ned sin verksamhet. Framåt ser man det som viktigast att branschen bygger upp större likviditetsbuffertar för att klara extremväder i framtiden.
- Klimatfrågan delar panelen. Hälften uppger att de inte oroas av eventuella klimatförändringar i framtiden medan 4 av 10 anser att det finns en anledning till oro.
- Lantbrukarna rustar mot kommande extremväder – vad gäller den egna verksamheten uppger många att de från och med nu kommer ha större buffertar, både i form av likvida medel och lagerhållning. Investeringsviljan i stort har minskat som ett resultat av torkan. Många svarar dock att de planerar göra nyinvesteringar för att förbättra beredskapen mot kommande väderförändringar.
- Trots torkan genomsyras panelen av hopp. Av de tillfrågade svarar 7 av 10 att de ser ljus på sin framtid som lantbrukare.

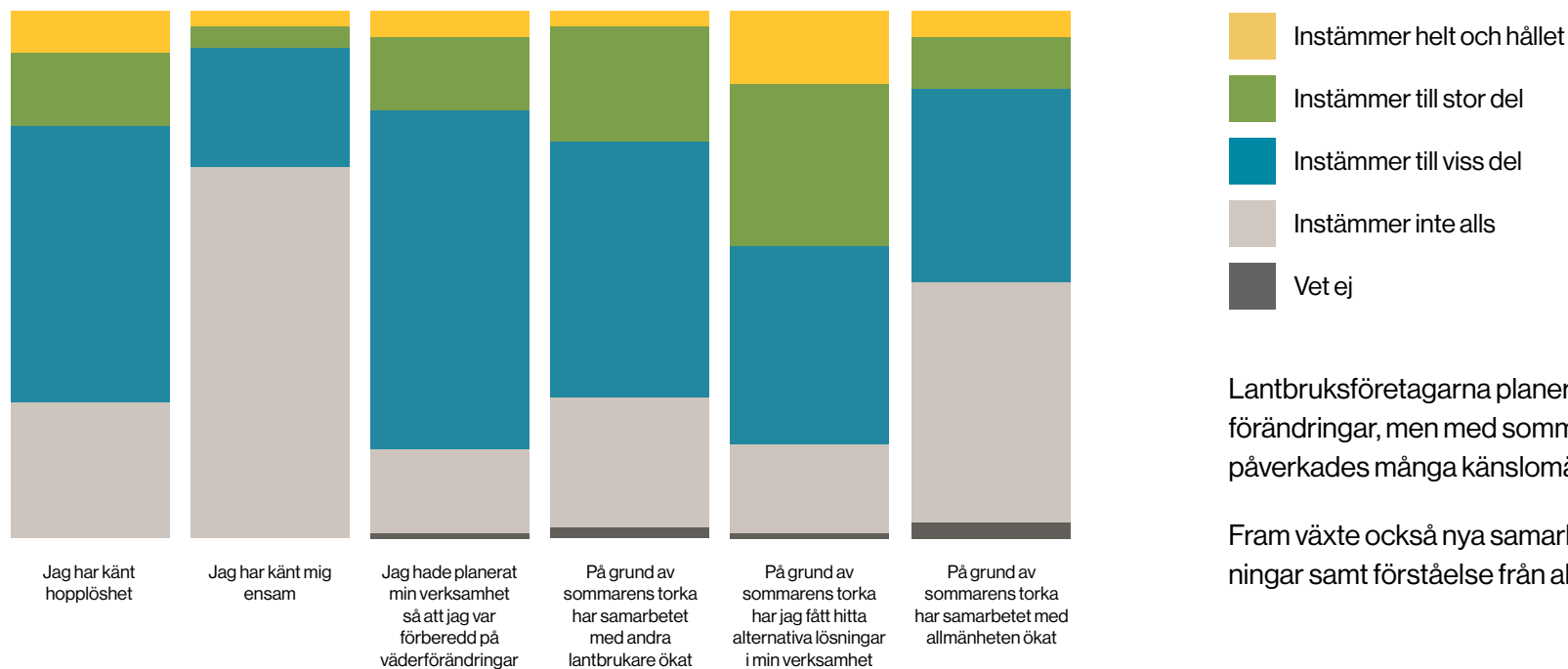
Har du påverkats av sommarens torka?

Så gott som alla lantbrukare berördes av
sommarens torka.

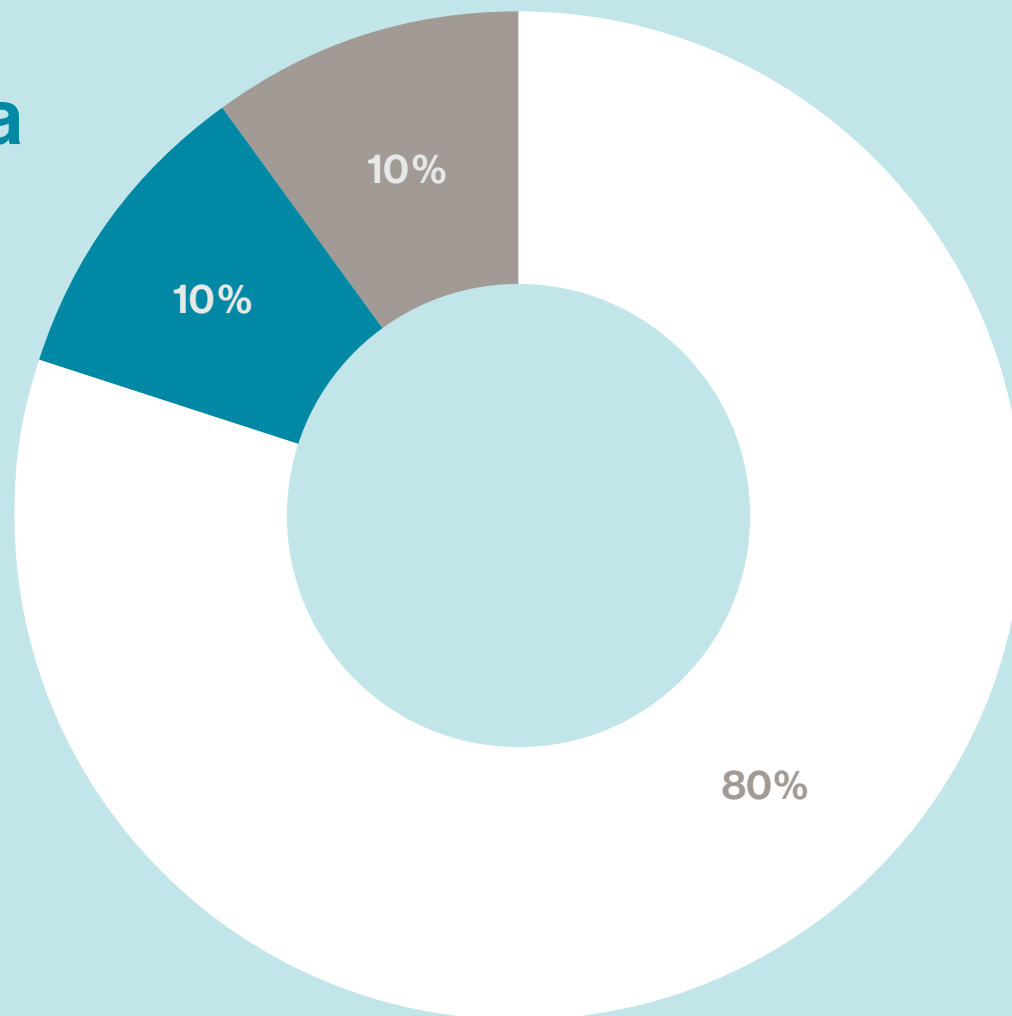
Hur väl stämmer nedan påståenden in på dig när det kommer till sommarens torka?

Lantbruksföretagarna planerar för väderförändringar, men med sommarens torka påverkades många känslomässigt.

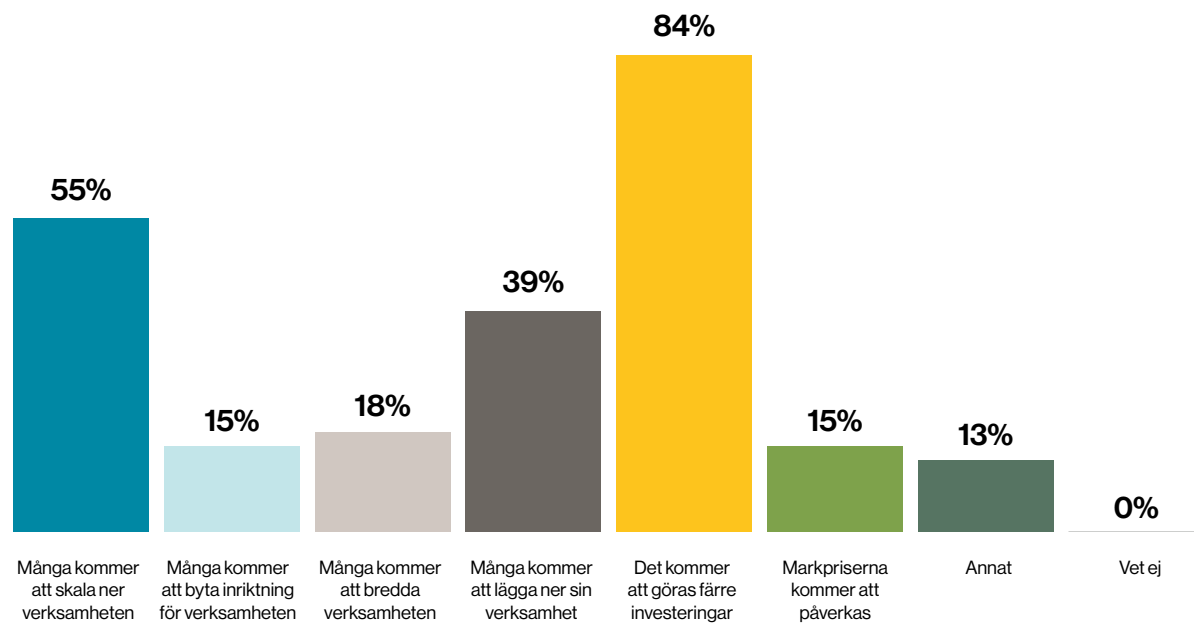
Fram växte också nya samarbeten och lösningar samt förståelse från allmänheten.

Kommer sommarens torka att ha långsiktiga konsekvenser för branschen?

Vilka konsekvenser då?

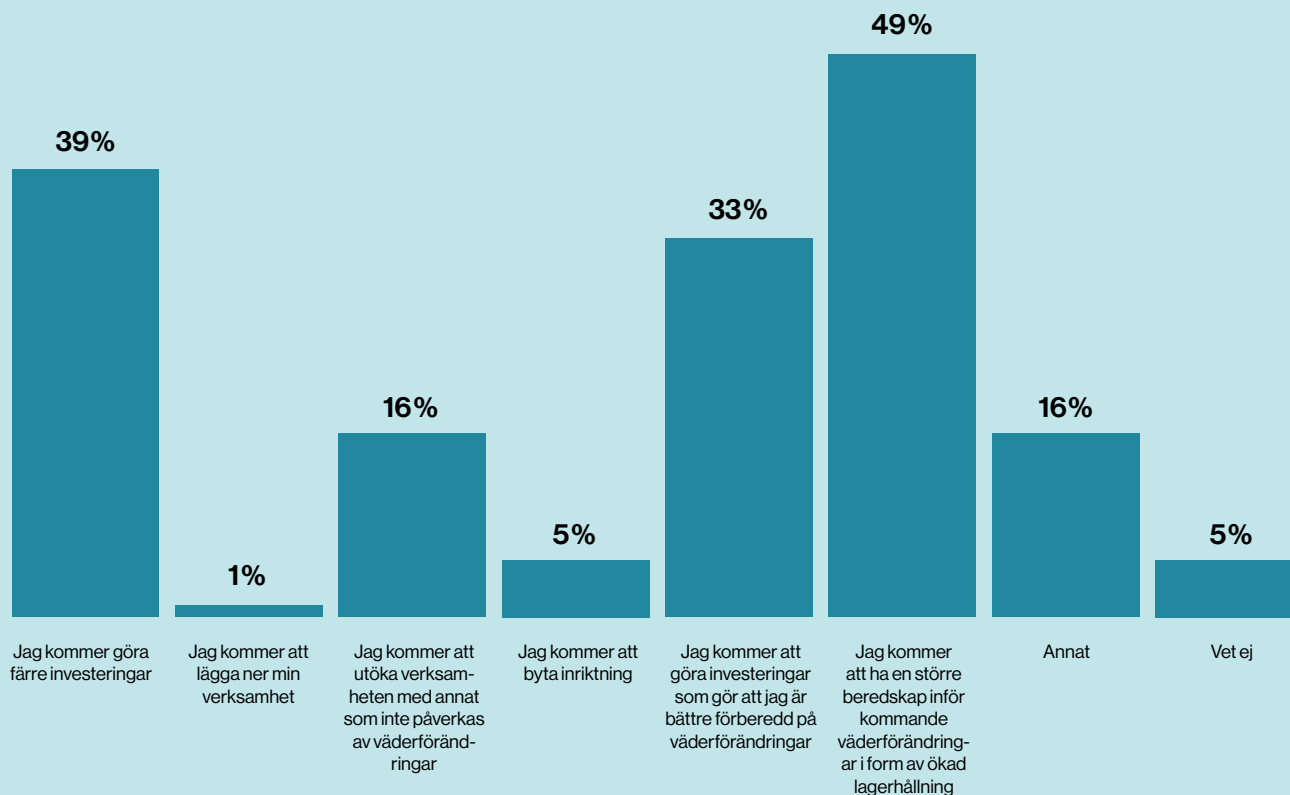
Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

Med torkan ökade också osäkerheten – lantbrukarna tror att färre investeringar kommer att göras de kommande åren och att det finns risk att många skalar ned eller lägger ned verksamheten. En del funderar på ändrad inriktning för verksamheten.

Hur kommer din egen verksamhet att påverkas framåt på grund av sommarens torka?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

Många anger att de kommer att förbereda sig och vidta åtgärder för att vara än bättre förberedda för extremt väder.

En del trodde att många i branschen i helhet skulle behöva lägga ned – men få i panelen tänker göra det.

I sommar har jag verkligen sett hur vi bryr oss om varandra

Sommaren 2018 är en sommar som påverkade våra svenska lantbrukare hårt. Torkan fick stora konsekvenser på både skördar och djurhållning runt om i landet. Elof Nilsson driver ett lantbruksföretag med nötköttsproduktion, lammproduktion och naturvård på norra Gotland, och är en av alla lantbruksföretagare runt om i landet som drabbats av sommarens torka.

– Sommarens väder med extrema ytterligheter har inte passerat förbi utan att lämna spår i någon av oss som är företagare i det gröna näringslivet. Alla som driver lantbruk i någon form är medvetna om att vi har med moder natur att göra. En utmaning som oftast är spännande och utmanande och leder till aktiva beslut som i slutändan blir till positiva resultat. I år har det inte på något sätt gått att helgardera sig för de svängningar vi blivit utsatta för. Vädrets stöckerier började redan året innan, berättar Elof Nilsson.

Precis som majoriteten av lantbrukarna i Lantbrukspanelen tror Elof att det blir långsiktiga konsekvenser för både honom själv och näringen i stort.

Elof
Nilsson

Han menar att den direkta effekten i företaget efter säsongen som gått är högre skördekostnader för grovfoder, spannmål och halm vilket beror på lägre skörd och höga drivmedelspriser. Det blir lägre ingående vikter på de avvanda kalvarna och lammen vilket påverkar grovfoder, spannmål och halmåtgång totalt under säsongen. Priset på inköpt halm och pellets kommer påverka både resultatet och likviditeten i företaget de näst kommande två till tre åren.

– Klarar vi detta år så klarar vi allt! Men vi har även positiva saker vi tar med oss in i nästa år. Vi har etablerat mycket höstgrödor 2018, vilket borgar för en stabilare säsong 2019. I min lilla värld hemma på gårdsplanen betyder stabilitet, god tillgång till bra grovfoder, betesgräs och den viktiga parametern halm. Även vattenmagasinen där vi samlar regnvatten till djurens vattenkonsumtion under vinter och sommar fylls på i bra takt just nu. Det känns riktigt härligt!

Elof tycker också det är positivt att prisnivån på köttpriset håller sig uppe på en bra nivå.

– Utbudet är stort och vi har ett superbra förtroende hos våra konsumenter. Jag tycker att jag tillsammans med mina kollegor i branschen har ett gemensamt ansvar att göra branschen attraktiv. I sommar har jag verkligen sett hur vi bryr oss om varandra och hur myndigheter och branschföreträdare krokat arm för och ta tag i vår situation. Det har även skrivits mycket om lantbruket i media denna sommar. Konsekvenserna av torkan är inget quickfix, men med rätt attityd i alla led så kommer vi att få nya företagare till de gröna näringarna.

Vad har du för framtidsplaner för verksamheten?

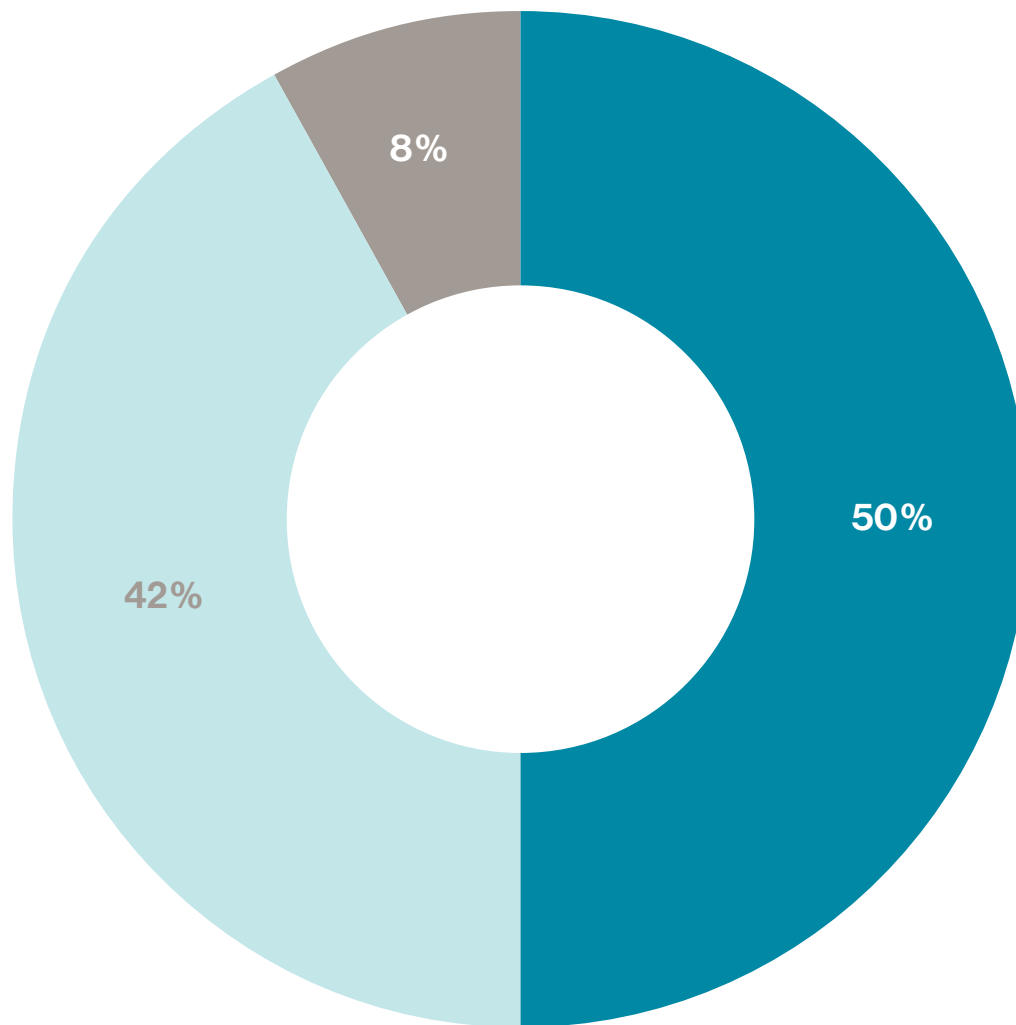
– Suget efter att fortsätta utveckla gården och företagets verksamhet har sakta men säkert återfunnit sig under senare delen av hösten. Det är viktigt att ha en bra och tät kontakt med personalen på banken som gör att man kan bolla investeringar för framtiden. Vilket är en väldigt viktig ingrediens i ett växande och framåtsyftande företag. Vi har nu tagit de första skoptagen och vår verksamhet skall utökas och förfinas med fler dikor som kan sköta mer betesmark. Jag försöker följa min drivkraft för svensk landsbygd genom att fortsätta utveckla den för kommande generationer.

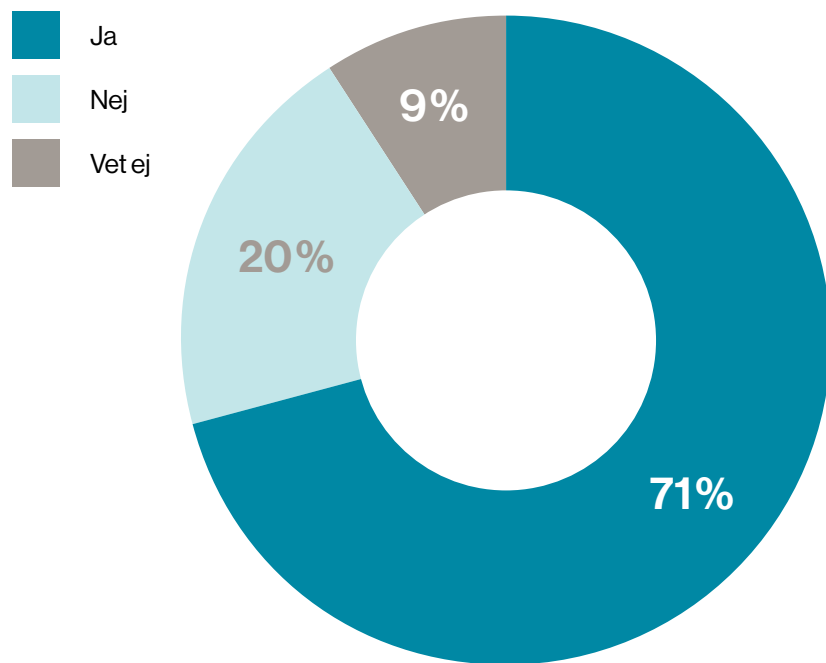
Upplever du att sommarens torka har tagits på allvar av politiker?

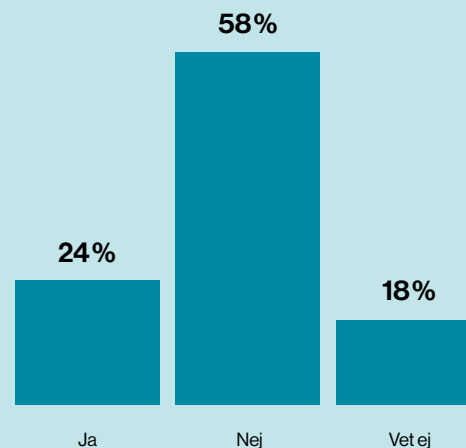
Lantbrukarna kände att både politiker och allmänheten tog torkan på allvar.

Upplever du att sommarens torka har tagits på allvar av allmänheten?

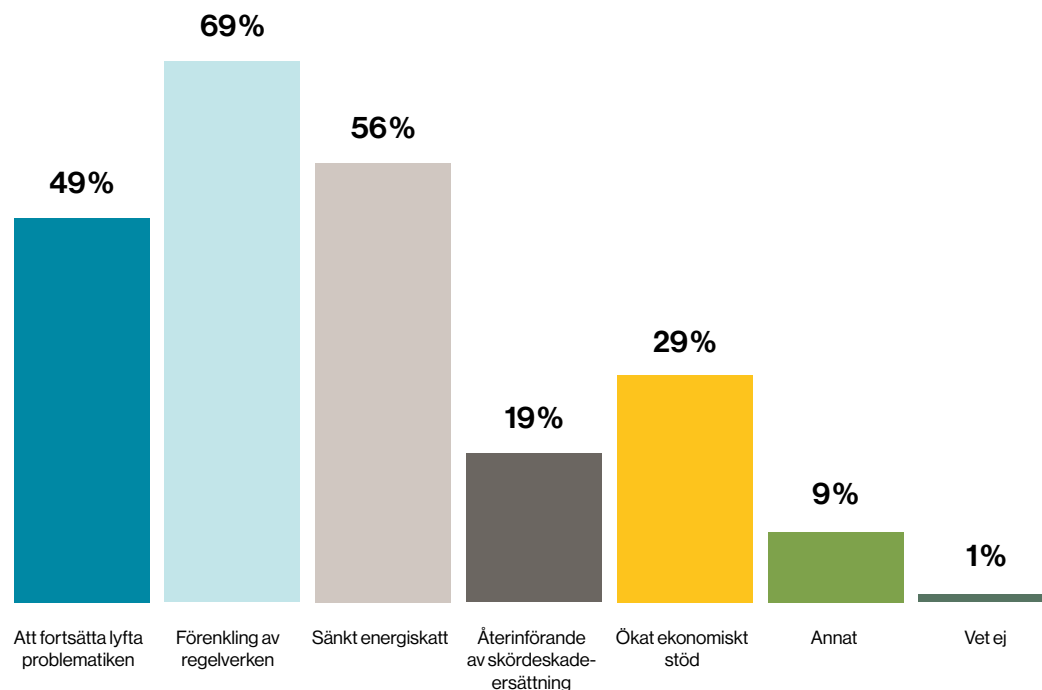

Fick sommarens torka tillräckligt stort utrymme i årets valrörelse?

Vad är viktigt för politikerna att göra på kort sikt för att stötta svenskt lantbruk med anledning av torkan?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

Lantbrukarna efterlyser ekonomisk kompensation, men vill framförallt se förenkling av regelverken och en fortsatt dialog.

Lantbrukare är ett tåligt släkte

När sommarens torka inte gav med sig och situationen blev värre för varje torr dag fick lantbruket stor uppmärksamhet i media. Många både inom näringen och utanför engagerade sig för de svenska lantbrukarna. Lantbrukarnas Riksförbund har följt torkans konsekvenser noga och gjort många insatser för att stötta lantbrukarna. **Palle Borgström, förbundsordförande, menar att torkans konsekvenser blir långsiktiga.**

– Vi ser nu att de ohållbara foderpriserna håller i sig och att läget antagligen inte kommer förbättras förrän till nästa skörd. Detta innebär allvarliga problem för lantbruksnäringarna, både på kort- och lång sikt. Bland annat är det en stor grupp som kämpar för att täcka sina löpande kostnader och måste gå till banken för att avvärja akut likviditetsbrist, säger Palle Borgström.

Han menar också att bristen på kapital gör att viktiga investeringar skjuts på framtiden eller helt ställs in.

– Dessa investeringsbortfall kan komma att hämma det svenska lantbrukets utveckling under lång tid framöver.

Palle
Borgström

Palle Borgström menar att höstens lantbrukspanel stärker bilden av torkan som den värsta krisen för lantbruksnäringen på mycket länge: alla kämpar och många går på knäna, men överlag är Sveriges lantbrukare fast beslutna om att ta sig igenom den här krisen. Även om många kände hopplöshet i somras.

– Sedan i våras har väldigt många lantbrukare tvingats leva med en känsla av djup osäkerhet och oro. När det var som torrast i juli-augusti blev läget dessutom kritiskt på många håll i landet och då kunde man känna av en viss hopplöshet. Om man befinner sig i en situation där – ens foderlager håller på att ta slut, vattentillgång sviktar och slaktköerna rör sig bakåt snarare än framåt – så förstår jag verkligen att man känner hopplöshet. Men vi ser också att många är fast beslutna om att ta sig igenom den här situationen, vilket är väldigt glädjande.

Trots att den generella investeringsviljan är låg så svarade en relativt stor grupp att de kommer göra satsningar för att klimatsäkra sin verksamhet. Vilken typ av investeringar tror du man syftar på?

– Ofta handlar det om investeringar i bättre vattenanläggningar, så som reparationer och utbyggnationer av diken och annan dränering, och anläggning av nya vattendammar. Riskhantering är en viktig del av att driva lantbruk och att förbereda sig på mer extremväder låter som en klok och naturlig prioritering för de allra flesta.

Palle menar dock att det är viktigt att poängtera att lantbrukarna inte kan lösa problemen som klimatförändringarna skapar på egen hand.

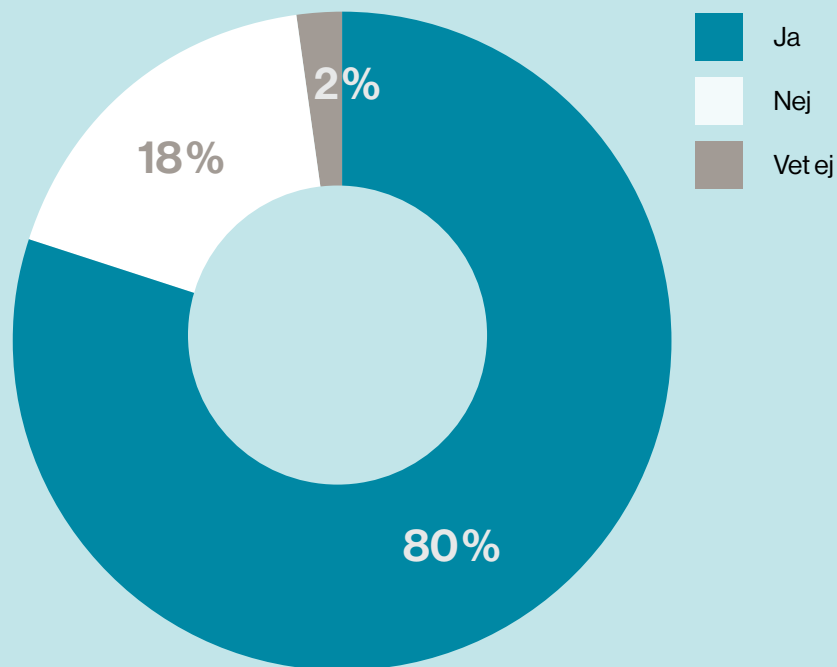
– Ytterst handlar det om att lantbruk idag har för dåliga marginaler i förhållande till risknivån för att vara hållbart på lång sikt och klimatförändringarna förvärrar problemet.

Trots krisen ser panelen relativt ljust på framtiden, vad tror du detta beror på?

– Lantbrukare är ett tåligt släkte som är vana vid att arbeta under osäkra förhållanden. Varje år är en ny utmaning. Det är många som är fast beslutna om att ta sig igenom den här situationen och ser positivt på framtiden.

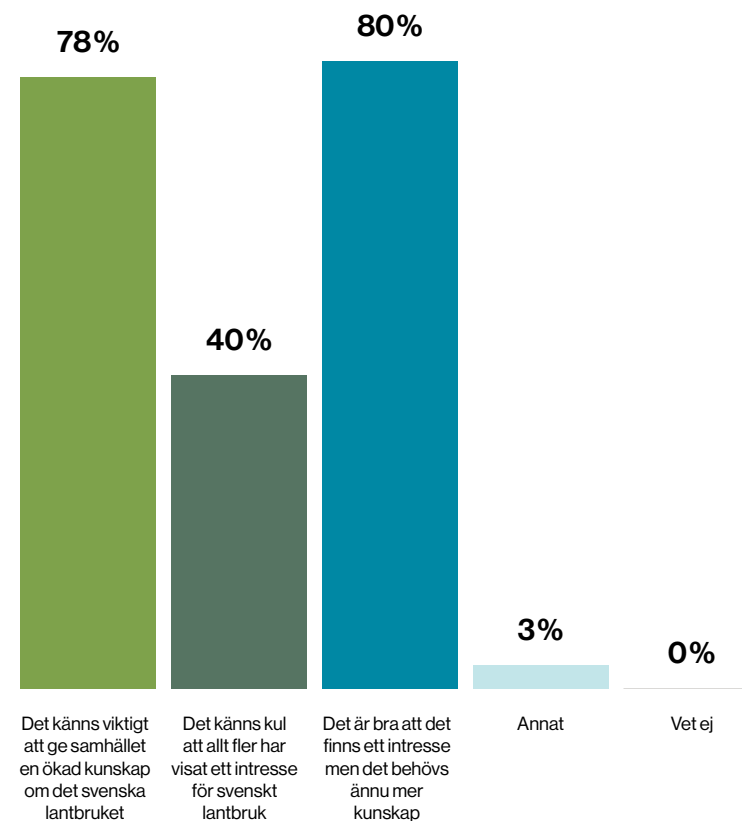

Anser du att samhället i stort har visat ett engagemang för lantbruket under sommarens torka?

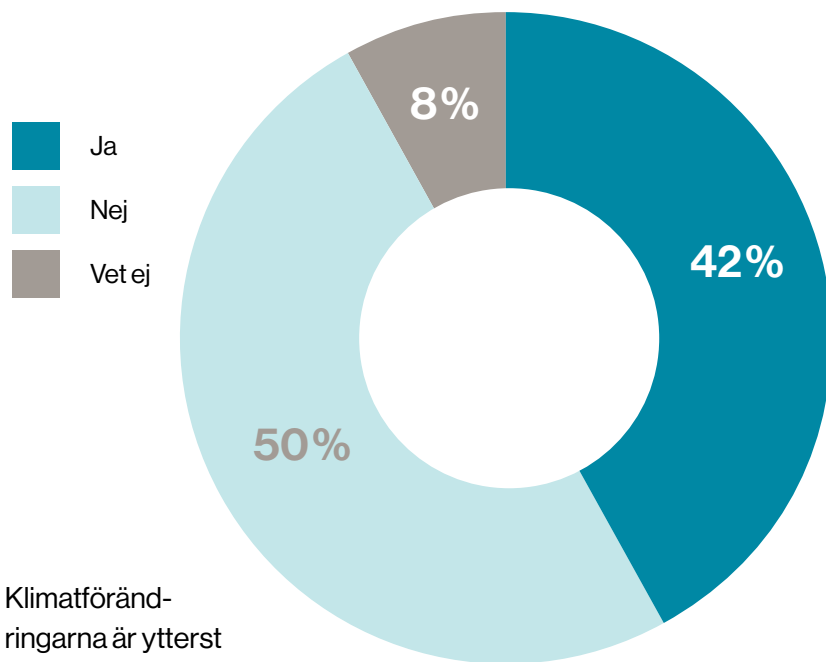

Vad tycker du om engagemanget?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

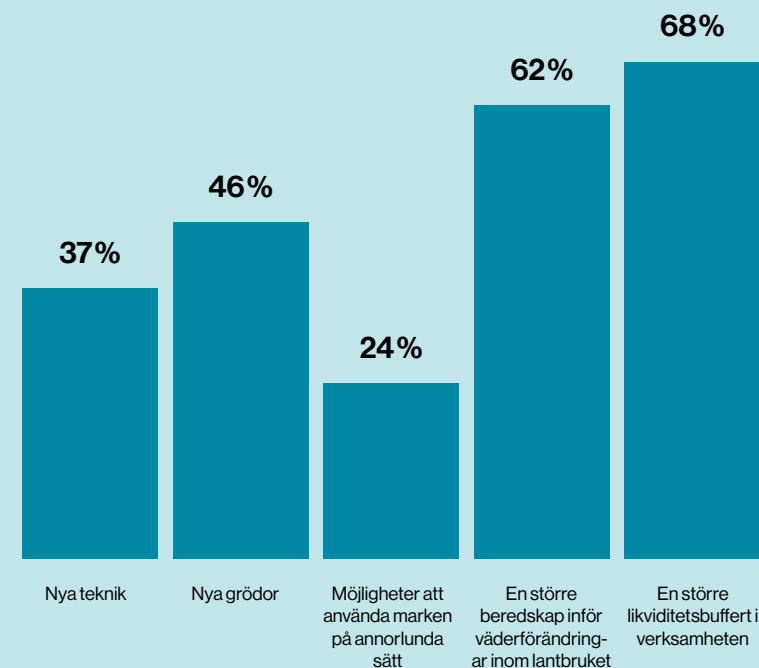
Oroar du dig över branschen i stort på grund av eventuella framtida förändringar i klimatet?

Klimatförändringarna är ytterst närvarande i lantbrukarnas vardag. Många kommer på olika sätt förändra verksamheten efter sommarens toka.

Vad anser du är viktigt i utvecklingen framåt för branschen kopplat till väderförändringar?

Välj minst 1 och som mest 3 alternativ

**Cecilia
Rogne**

Vi arbetar tillsammans för att hitta individuella lösningar

Landshypotek Bank som är jord- och skogsbrukarnas egen bank har följt sommarens torka och dess konsekvenser noga. Banken var tidig med att uppmana sina kunder inom jord- och skog att ha en tidig dialog. Cecilia Rogne, som är kundansvarig i Karlstad, hade under sommaren täta kontakter med sina kunder och såg på nära håll hur Värmlands lantbruksföretagare drabbades av torkan.

Har du upplevt hopplöshet bland era kunder?

– Det är tydligt att många är i en svår situation just nu. Vissa känner säkert hopplöshet men den allmänna känslan jag får när jag pratar med kunderna är betydligt mer hoppfull än så. Problemet i sig är inte nytt och beredskapen för väderförändringar är generellt sett hög, säger Cecilia.

Vad gör ni för att hjälpa dem igenom krisen?

– Vi har uppmanat våra kunder till att ha en tät och tidig dialog med oss – vi vill vara deras partner i den här processen. Vi arbetar tillsammans för att hitta individuella lösningar för att de ska kunna

finansiera sin verksamhet även i kristid. I de flesta fall handlar det om välfungerade företag med sund ekonomi som behöver tillfälliga lån eller hjälp med att söka EU-krediter.

Har du märkt av ett ökat samarbete mellan lantbrukarna?

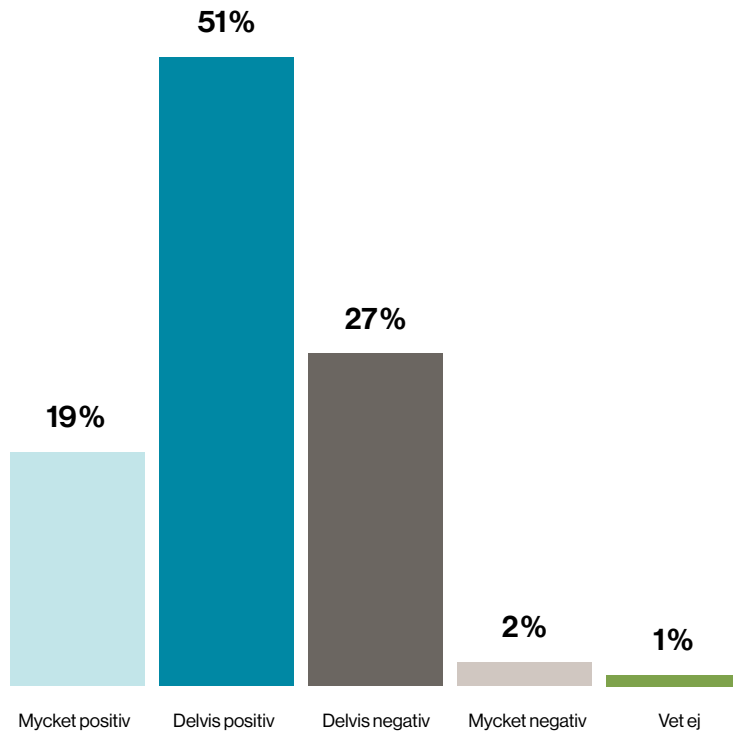
– Absolut, vi ser hur man hjälps åt ute i byarna. Det finns en stark gemenskap att luta sig emot i en kris som denna. Här i Värmland ringde flera in till vårt kontor för att berätta att de hade foder över och att behövande gärna fick komma och hämta.

Vad gör lantbrukarna för att förbereda sig på framtida väderkriser?

– Många planerar för att öka sina buffertar och göra verksamheten mer robust. Bland annat har vi sett att de större djurproducenterna säkrar sin fodertillgång genom att köpa mer åkermark. Rent allmänt tycker jag mig se en attitydförändring där man vill bli självförsörjande och på olika sätt sprida sin risk i företaget.

Vilken känsla har du just nu i rollen som lantbrukare?

Lantbrukspanelen svarar återkommande på frågan om hur känslan just nu är för rollen som lantbrukare.

Många lantbruksföretagare påverkades känslomässigt väldigt starkt av sommarens torka, men känslan för sin roll som lantbrukare har i denna panel inte förändrats jämfört tidigare panelomgångar.

Lantbrukspanelen Live 2018 på Elmia Lantbruk

Mer investeringar
i brand-
säkerhet men
färre investeringar
över lag

Många engagerade sig i Lantbrukspanelen Live

Under årets största lantbruksmässan Elmia lantbruk medverkade Landshypotek Bank med Lantbrukspanelen Live. På plats i bankens monter kunde besökarna svara på två frågor kring sommarens torka, som också ställdes i andra omgången av Lantbrukspanelen.

Sommarens torka har knappast undgått någon, så det var ett högaktuellt ämne att prata kring när stora delar av lantbrukssverige möttes under ett och samma tak under Elmia Lantbruk. Och de två frågorna som ställdes till de många besökarna som deltog i Lantbrukspanelen Live gällde just effekten av den. En av dem var "Har du påverkats av sommarens torka?" Svaren var enkeltydliga; Ja eller Nej, och illustrerades med att en pingisboll togs ur en stor mjölkkanne och släpptes ned i ett av svarsrören. Vad besökarna lade i "påverkats" var såklart olika. För en del innebar det foderbrist, för andra rejält minskade skördar eller oro för inkomstbortfall och några hade fått se sin skogsmark brinna. Tydligt var att Ja-röret dominerade stort och ibland svämmade över för att tömmas helt och fyllas till brädden på nytt.

Runt bordet fördes flera diskussioner om sommarens torka mellan bankens medarbetare och besökarna.

98 % har påverkats av sommarens torka

Även lantbrukarna i Lantbrukspanelen fick samma fråga och bekräftar bilden att effekterna har slagit brett, på olika sätt och över i stort sett hela landet - även om det finns lokala variationer. Hela 98 % svarade ja.

På den andra frågan fick Elmiabesökarna med egna ord beskriva hur de tror att den egna verksamheten kommer att påverkas framöver på grund av torkan.

Ett 20-tal lappar per dag kom upp på åsiktsväggen och samtalen pågick i stort sett konstant runt det stora träbordet i montern. Erfarenheter delades och stämningen var god, trots att några uttryckte vissa orosmoln för framtiden. Mycket gott har också kommit ur detta så bland annat en besökare - "vi samarbetar mera nu, hjälper varandra med foder etc. så långt vi kan", vilket också bekräftas i svarspanelen där över hälften (74 %) svarar att sommarens torka har lett till att samarbetet med andra lantbrukare ökat.

På en av bilderna ses några av lapparna och ur svaren från svarspanelen deltagarna är känslan snarlik. Här svarade till exempel nära hälften att de kommer att ha en större beredskap inför kommande väderförändringar i form av ökad lagerhållning och mer än var tredje kommer att göra färre investeringar. Nästan lika många tror sig ändå behöva göra investeringar för att vara bättre förberedd på klimatförändringar framöver.

Svarsröret med
svaret ja på om
du påverkats av
sommarens torka
fylldes snabbt.

– Det finns en bristande kunskap hos allmänheten om svenska lantbrukares situation idag. Ökad kunskap hos konsumenten leder till en ökad medvetenhet. Den bilden konsumenten har av näringen är viktig för branschens framtid och utveckling. Med Lantbrukspanelen tar vi tempen på känslan just nu och ger fler möjlighet att göra sin röst hörd kring aktuella frågor inom de gröna näringarna. Det är roligt att se det engagemang som väcktes under Lantbrukspanelen Live på Elmia när vi förde en dialog om framtiden, säger Per Lindblad, vd Landshypotek Bank, som var på plats och mötte besökarna i montern.

Utblick Lantbrukspanelen 2/2018

Torkan har lämnat lantbrukssverige i ett utsatt läge. Siffror från LRF visar att det kan ta ett till två år för många lantbruksföretagare att reparera de ekonomiska konsekvenserna.

Återuppbyggnaden pågår dock för fullt och bland panelens deltagare planeras nu investeringar för att klimatsäkra lantbruken. Ny teknik, nya grödor och större buffertar är viktiga åtgärder för att säkra upp för framtida väderförändringar.

Lantbrukarnas situation under sommaren och hösten gick inte svenska folket förbi. Trots allmänhetens intresse och starka engagemang för lantbruket behövs det mer kunskap och förståelse för lantbrukarnas situation. De svenska lantbrukarna har en avgörande roll i samhället genom att bland annat producera hälften av den maten som konsumeras, se till att vi har öppna kulturlandskap och välskötta skogar att vistas i.

Även om media skrev mycket och följde konsekvenserna av sommarens torka hamnade lantbruksfrågor i skymundan i årets valrörelse.

Den rådande parlamentariska situationen och problem i regeringsbildningen gör det svårt att sia om Sveriges lantbrukspolitik den kommande mandatperioden.

Flertalet undersökningar, inklusive denna, visar att näringen är tydlig i sin kravställning till politikerna – regelverken för lantbruk behöver förenklas, äganderätten stärkas och energiskatten sänkas.